

Asia: VN/1230/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Perheenyhdistämisen odotusaikaa koskeva ehdotus

ELSA Finland kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä ja lausuu kunnioittaen seuraavaa.

Keskeisimpänä ehdotuksena työ- ja elinkeinoministeriö esittää kolmannen maan opiskelijan perheenjäsenen oleskeluluvan hakemiselle vuoden odotusaikaa sekä sen myötä perheenjäsenen oleskelulupahakemusten siirtämistä ulkomaalaislain mukaisen yleisen enimmäiskäsittelyajan piiriin (9 kuukautta).

Esitysluonnoksen keskeisimpänä vaikutuksena kolmannen maan opiskelijoilla olisi jatkossa mahdollisuus tuoda perheenjäsenensä Suomeen mahdollisesti vasta lähes kaksi vuotta opintojen aloittamisen jälkeen. Ehdotusta on perusteltu toimeentuloon liittyvillä tekijöillä, kuten sillä, että opiskelija ehtisi saada realistisen vaikutelman Suomen toimeentulomahdollisuuksista ja työllisyystilanteesta ennen perheenjäsenten tuomista Suomeen.

Suomessa on enemmän mahdollisuuksia suorittaa ylempi korkeakoulututkinto muilla kuin kotimaisilla kielillä verrattuna muihin tutkintoihin. Mikäli opiskelija on tullut Suomeen suorittamaan ylempää korkeakoulututkintoa, on mahdollista, että hän on saanut opintonsa valmiiksi kuitenkin jo ennen, kuin hänen perheenjäsenensä oleskelulupaa on edes käsitelty. Tällöin opiskelijan eli perheenkokoajan oleskeluluvan peruste on jo päättynyt, mikä vähentää Suomen houkuttelevuutta opiskelumaana perheellisille hakijoille.

Perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta esitysluonnos vaikuttaa ennen muuta perhe-elämän suojaan sekä kolmanteen maahan jäävän lapsen edun toteutumiseen. Esitysluonnoksessa on ensinnä mainitun osalta todettu perusoikeusvaikutusten olevan lykkääviä eikä lopullisia. Esitysluonnoksessa ei kuitenkaan ole huomioitu mielestämme riittävästi perheenkokoajan kolmanteen maahan jäävän lapsen etua. Erityisesti pienten lasten kohdalla kaksi vuotta on erittäin pitkä aika.

Esitysluonnoksen mukaan muutoksen taloudelliset vaikutukset liittyisivät lähinnä perheenjäsenille myönnettävien sosiaalietuuksien määrän vähentymiseen. Esitysluonnoksessa on arvioitu, että pitkällä aikavälillä myönteiset kokemukset Suomesta ja opiskeluun liittyvästä perheenyhdistämisestä lisäisivät maan houkuttelevuutta kolmansien maiden opiskelijoille. Mielestämme kohtuuttoman pitkä perheenyhdistämisaika voi kuitenkin myös vähentää kolmansien maiden opiskelijoiden motivaatiota tulla Suomeen tai opintojen päätyttyä jäädä maahan. ELSA Finland on huolissaan, että esitetyillä lakimuutoksilla on enemmänkin kielteisiä työvoimapoliittisia vaikutuksia kuin haettuja positiivisia vaikutuksia.

Ulkomaalaislain ja tutkija- ja opiskelijalain soveltamista koskeva ehdotus

Ei lausuttavaa.

Kielitaitoedellytystä koskeva ehdotus

Katsomme, että akateemista vilppiä tulee pyrkiä estämään hakijoiden yhdenvertaisuuden takaamisen sekä tutkimuksen integriteetin vuoksi varsinkin tekoälyn kasvattaessa suosiotaan. ELSA Finlandilla ei siten ole lausuttavaa vilppiin liittyviin esityksiin. Kielitaidon suhteen katsomme, että opiskelijan tulee pystyä todistamaan tutkinnon suorittamiseen vaadittu kielitaito.

Toimeentuloedellytystä koskevaa asetuksenantovaltuutussäännöstä ja sen perusteella säädettävää valtioneuvoston asetusta koskeva ehdotus

Toimeentuloedellytyksen ohjeistuksen siirtyessä viraston sisäisistä ohjeista asetuksen tasolle, voi taulukoihin olla kankeampaa tehdä indeksikorotuksia. Tästä huolimatta ELSA Finland kuitenkin lähtökohtaisesti pitää toimeentuloedellytysten siirtämistä asetuksen tasolle positiivisena asiana.

Muuta lausuttavaa esityksestä

Oikeustieteen opiskelijoiden järjestönä haluamme lisäksi nostaa esiin huolestamme siitä, kuinka paljon muutoksia ulkomaalaisoikeudelliseen lainsäädäntökehikkoon jatkuvasti tehdään. Sääntelykehikko on valmiiksi jo pirstaleista, mikä vaikeuttaa sen täytäntöönpanoa arjessa ja vähentää Suomen houkuttelevuutta työ- ja opiskelumaana. Perus- ja ihmisoikeusjärjestönä haluamme myös korostaa sitä, kuinka elintärkeää perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvion tekeminen ja arvion huomioonottaminen lainvalmistelutyössä on, ottaen huomioon varsinkin Suomen velvollisuuden noudattaa kansainvälisiä velvoitteitaan.

Kivelä Lauri
ELSA Finland ry - Liittohallitus